

שְׂפִילָה לְהַמְרָה

ד תמוז התשפ"ג
מפטירין ויפתח הגלעד
(שופטים יא, א)

פְּרִשֶׁת זִקְתָּ

סיפור לשבת

"קִוּוּ אֶת אֶהְרֹן וְאֶת אֶלְעָזָר בְּנָו" (כ, כה)

קח את אהרן - בדברי נחומים (רש"י)
מעשה באברך שנסע לקהילת פראנקפורט-דמיין כשבכיסו כמה אלפים רובל כסף. בדרך נכנס לביהכ"ס והניח את הכסף על הקורה שם וביציאתו שכח מזה והמשיך בדרכו.
לפתע באמצע הדרך הרגיש שכספו בל עמו. הוא נכנס לחרדה גדולה והחל לצעוק ולבכות ולרוץ ברחובה של עיר בהסטריה בלי לדעת מה יעשה.
תוך כדי מרוצה עבר ליד ביתו של אב"ד פראנקפורט הגאון רבי אברהם איש זכר צדיק לברכה. כשראה הרב דרך החלון את אותו יהודי כשהוא מצעק ובוכה, קראהו אליו ושאלו על סיבת בכייתו.
סיפר לו האיש על אסונו הגדול שאבד לו ממון רב. ואינו יודע היכן להתחיל לחפש. הרגיע אותו הרב ואמר לו: "אל תדאג, מעותיך הם אצלי בשלימות. הרגע מעט ואכול ארוחת צהרים ואחר כך אתן לך את כספך ותלך לשלום."
ויהי כאשר נרגע האיש, נח מעט וסעד את לבו, נתיישבה עליו דעתו וזכר שהניח את כספו על הקורה בביהכ"ס. הוא יצא מבית הרב ורוץ לשם ואכן מצא שם את כל כספו כפי שהניחו. כשחזר לבשר לרב, אמר לו רבי איביש: "הנה החזרתי לך את ישוב הדעת, וידעתי שתמצא את מעותיך."

{ אוצר שיחות צדיקים }

"קִוּוּ אֶת אֶהְרֹן וְאֶת אֶלְעָזָר בְּנָו" (כ, כה)

קח את אהרן - בדברי נחומים (רש"י)
סיפר הצדיק רבי אריה לוי זכר צדיק לברכה: כשזכיתי פעם לבקר אצל החפץ חיים, ראיתי שם אברך צעיר עומד ובוכה לפני החפץ חיים ומתאונן על מצבו הקשה. שאל אותו החפץ חיים: "אילו היו אומרים לך שישנה גזירת שמים שאתה צריך לעבור תקופה קשה בחיך, ושואלים אותך מתי אתה בוחר לעבור את התקופה הקשה, האם בצעירותך או בזיקנותך, מה היית בוחר?
השיב האברך: "בוודאי הייתי בוחר בצעירותי, כי אז יש בכוחי לסבול יותר, גם הסבל נשכח כשבאים אחריו ימים טובים."
אמר לו החפץ חיים: "אם כן, נמצא שהקב"ה בחר עבורך בדיוק את מה שהיית בוחר לעצמך. א"כ, למה לך להתרעם כלפי מעלה?
הרי יותר ממה שיגיע לך לסבול לא תסבול אפילו עוד רגע אחד, ועל ידי מה שאתה עובר כעת, אתה חוסך מעצמך צער ועוגמת נפש בעתיד, אם כן עליך להיות מאושר."
בדברים אלו של החפץ חיים מצא האברך מרגוע לנפשו.

{ דרך אבות }

אשא עיני

בוחה הגדול של הראיה והשפעתה על חיי האדם פרק ג' ומדוע לא נתנה תורה אלא לאוכלי הפן

מבאר עוד ה"תתם סופר" זיע"א (תורת משה פר' בהעלותך), שזה הטעם שנתן הקדוש ברוך הוא לישראל את הפן לפני קבלת התורה, כמו שכתבו חז"ל שלא נתנה תורה אלא לאוכלי הפן, וזאת מפני שהפן שירד משמים היה מאכל רוחני, ואף על פי שטעמו בו את כל הטעמים שבעולם כמו שכתבו חז"ל (יומא עד), אכל לא ראו בו שום דבר בעינים הגשמיות, ועל ידי כך היה ישראל ראוי לקבל את התורה, כי לא התגשמו ישראל בראיתם את הפן, ועל ידי כך התחזקה ראייתם הרוחנית של ישראל, והם יכלו להבין את התורה ואת סודותיה.

וזה הטעם שנאמר על הפן (במדבר יא ז): "והפן כן ירד גד הוא - ויעינו כעין הבדל", וזאת לרמז שעל ידי אכילת הפן זכו כל ישראל שהודפקה ראייתם לראות בראיה רוחנית ברוחה למרחוק, כמו אדם המסתכל בצלוחית של בדולח צלול, מפני שפאשר ממעט האדם את ראייתו בעיני גשמיות, מתחזקת ראייתו הרוחנית.

וספר בעל ה"תתם סופר" זיע"א (הגה לתורת משה פרשת בא) על הרה"ק רבי פנחס הורוויץ בעל "ההפלאה" זיע"א, ששהיה גאון מפלג וזכר את כל התורה כלה בעל פה, ובסוף ימיו היה סגי נהור, והיה רגיל לומר על עצמו תמיד את הפסוק **"כחשיכה פאורה"**, כי מצת שהפסיק לראות בחוש הגשמי, נפתחו לו השגות מפלגות בתורה הקדושה.

וכן היה מעשה עם בעל ה"דברי חיים" זיע"א, שפסוף ימיו אמר שנתחיל פת ראייתו עד שאינו מפיר אנשים, ורק בספרים הקדושים היה יכול לקרא ולעין בהם (קדושת ציון פ' ויחי).

ר"ת	יציאה	כניסה	ירושלים
21:05	20:30	19:13	ירושלים
21:03	20:33	19:30	תל אביב
21:07	20:34	19:24	חיפה
21:03	20:30	19:29	באר שבע

הבן איש חי

ספר 'פסקי בן איש חי' | הלכות שבת

פתיחה

חצי שיעור

הלש שיעור גרוגרת חייב מן התורה, ופחות משיעור זה אסור כדין חצי שיעור דאסור מן התורה. מכלל מלאכות האסורות מן התורה הוא האסור והמוחק. ולא דוקא מוחק אותיות הוא דחייב, אלא אפילו מחק טשטוש דיו בלבד, חייב אם יש במקומו לכתוב שתי אותיות. ואם הוא שיעור אות אחד, אף על פי שפטור מקרבן חטאת וסקילה, הרי זה עשה איסור מן התורה, כדין חצי שיעור דאסור מן התורה. אסור ליטול שערו או צפרניו בין ביד בין בכלי, בין לעצמו בין לאחרים, ואם נטל שתי שערות בכלי חייב חטאת בשוגג, וסקילה במזיד, ובשער אחד אסור מן התורה כדין חצי שיעור.

כחו וכח כחו

הרמב"ם ז"ל כתב גבי ביב ששופכין לתוכו מים, דכוחו ברשות הרבים אסור חכמים, וכוחו בכרמלית לא אסור. אבל כח כוחו מותר לכתחילה אפילו ברשות הרבים יע"ש. ובתשובה אחרת שכתבתי בס"ד בענין המקוה שמימיו באין על ידי המוכני" [מכונה], הבאתי

דין זה האמור גבי הוצאה, דכוחו מותר מן התורה ורק אסור מדברי סופרים, ולכך לא נאסר אלא ברשות הרבים אבל בכרמלית מותר. והקשתי על זה מדין שבת עצמו, דנופח בשבת חייב משום מבעיר, הרי כוחו חשיב כגופו מן התורה, ואיך גבי הוצאה לא אסרו בכוחו אלא מדרבנן. ותוצתי, דקיימא כל מלאכת שבת גמרינן ממשכן, וכל מידי דלא היה במשכן אינו חייב עליו מן התורה. על כן בשלמא נופח הוה במשכן, דודאי היו נופחין להבעיר באש כשהיו צריכים למלאכתם. אבל הוצאה כהאי גוונא שהוא כוחו דוקא ששופך המים ויוצא לחוץ, ודאי לא הוה זה במשכן, דההוצאה והכנסה שהיתה במשכן הוה מה שהיו נוטלין בידם מן הקרקע שהוא רשות הרבים והניחום בידם בעגלות שהוא רשות היחיד, או אפכא, וכל הוצאתם והכנסתם היתה על ידי גופם להדיא, ולא כוחם בלבד, וכיון דלא הוה כהאי גוונא במשכן בהוצאה והכנסה, לא אסיר כוחו בהוצאה והכנסה מן התורה, ורק רבנן גזרו בכוחו גבי הוצאה. ואף על גב דזורק מן רשות היחיד לרשות הרבים חייב מן התורה, היינו משום דהוה זריקה במשכן, והזריקה אינה בכלל כוחו, דזו הוצאה להדיא, כיון דלא נח בקרקע רשות היחיד, ואחר כך יצאה לרשות הרבים.

רכיבה באופניים ברשות הרבים מדין בח כחו

מצאתי בס"ד פתח היתר להעברת זה הגאון" [דהיינו רכיבה על אופניים ברה"ר] מטעם אחר וכו',

דהוה כח כוחו, יען דהיושב בזה הגאון" [אופניים] אינו דוחה הגלגלים עצמן ברגליו, אלא הוא דורס בשתי חתיכות המחוכרים בזה הגאון", שנקראים בשם יא"י [פדלים], וזה היא"י דוחה את הגלגלים, והגלגלים מושכין ומהלכין לזה הגאון" שהאדם יושב בו. ומה שתופס זה היושב בידו את העמודים של ברזל, שהם מגופו של זה הגאון", אין תפיסתו בהם עושה פעולה בעיקר ההילוך והעברה של זה הגאון", כי אם רק כדי להטותו אל המסילה שרוצה לדרוך בה, אבל פועל ההילוך כולו נעשה על ידי הגלגלים, והרי זה נעשה בכח כוחו, דקיימא לן בדיני הוצאה וטלטול מרשות לרשות בשבת, דמותר לכתחילה בכח כוחו גם ברשות הרבים. ואם תאמר נהי דהגאון" עצמו הוא הולך בכח כוחו, עם כל זה מהלך הגלגלים הוא בכוחו, וקיימא לן כוחו ברשות הרבים אסור מדברי סופרים. זה אינו, דעל מהלך הגלגלים אין לנו לחוש, דהם בטלי לגבי הגאון", שהם עשויים למהלך של הגאון" ובטלי לגביה, וכמו שאמרו את החי במטה המטה טפלה לו, וכן האוכף בטל לגבי האדם, ומאחר והעברת זה הגאון" היא נעשית בכח כוחו, אין בזה איסור מעביר אפילו מדברי סופרים.

ספר הרדים

פרק סו [תשובה ה] | דברי פבושין

בן אדם למה לא תשפיל בטמאות שאתה נטמא פתאם, פקח עיניך רחץ וטהר ותשמר מפל טמאה להבא. דע לך, כי [הטמא] פיך אבי אבות הטמאה, ונטמא רמ"ח אבריו ונפשך, ומיך שכינה מסתלקת מעליך ולא תדע ולא תרגיש, הרי אמרו בספר הזהר (ח"ב תצוה קפב, א) פי על ידי הפעם נטמאת קאמור, וכן על ידי לשון הרע, ושתייהם עקרום בפה. גם אמרו פי בהוצאת זרע לבטלה נטמא נמי, ונראה דהוא הדין כמו שבבבית המעור זרע לבטלה נטמא, כן בבבית הלשון הדברים בטלים נטמאין. ונקלות הפה נטמא כמו הננות, ובהדיא קתיב (דברים כג, טו) 'ולא יראה בך ערות דבר ושב מאתריך', הרי ארבע טמאות ונראה דהוא הדין שאר התועבות התלויות בפה נמי נטמאות, כגון דבר שקר, מרמה, חנופה, גאון, ליצנות, שתיקה לצורך מצוה פדכתיב (תהלים לט, ג) 'נאָלמתי דומיה' וכדאיתא בזהר פרישת תוריע (ח"ג, מו, ב), וכל שכן שתיקה מדברי תורה ותפלה. וכן הדבור בעזות נמי נטמא.

הרי שתיים עשרה טמאות התלויות בפה ובלשון, מלבד שאר הטמאות התלויות ברמ"ח אבריו, על הפל צנה הפלך ואמר (דברים כג, טו) 'והיה מחניף קדוש, ופרט התלויות בפה בהדיא דכתיב 'ולא יראה בך ערות דבר', שבו כלול כל התלוי בפה, יען היות טמאה זו קלה בעיני בני אדם ותדירה והיא מושכת שאר הטמאות דרמ"ח אבריים.

ספר חסידים

סימן ס"ד

לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא. אזהרה למקבל לשון הרע. אפס אם יבא איש אצלך צועק על חברו מפני שהוא הוכיחו בפניך ולבו חרה לו ואומר כי זה שהוכיחו עושה כך וכך ואומר עליו דברים שלא כהוגן. ואתה יודע בזה כי אחרי שיגיד לך אלך להגיד לאחרים כי אינו חושש להודיע לרבים. וכדי להוציא הדברים מלבו שהם כבדות עליו להגיד מצוה לשמעו ומה שתוכל לתקן כנגד חברו לחבבו תעשה ותתקן ותאמר לו פלוני אוהב אותך. ולמה אתה מדבר כדברים האלה. אם יקבל מוטב ואם לאו אע"פ ששמע לדבריו אל תאמין ואל תגיד לאחרים להסירם מלבו ואותן האחרים יהיו מקבלי שמע שוא ויאמינו לו ומה יעשו ילכו ויגידו לאותו האיש הלעז שזה הוציא עליו ויבא גם הוא להתקוטט עמו. נמצא שהמריבה באה על ידך על אשר לא שמעת אליו. אבל אם הוא מגיד גם הוא לאחרים כי הוא מתכוין להוציא עליו שם רע לא תאבה לו ולא תשמע אליו אלא גער בו והוצאו מלפניך בניפות ותלך לאותן שסיפר אליהם ותאמר אל תאמינו לו ששקר הוא מדבר על רעה וכשתדבר מאיש ומאשה אל תספר בעניינים הרעים אלא במעשיהם הטובים ואל תשבח איש בפני שונאו כי איננו יכול לשמוע דבר ממנו ומתוך כך יספר גנותו ממנו ויאמר מה אתה משבח שעשה כך וכך הלא עשה כך וכך. אל ישבח אדם עשיר בפני עשיר אחר ולא סופר בפני סופר אחר וכן כל איש שהוא מענינו. אם הוא ירא שמים ומותר לספר ממנו בפני ירא שמים אחר מפני שהוא שמח בדבר שהוא ירא שמים ביותר ואינו מתקנא בו אלא מוסף חכמה ואומר אעשה כמעשיו וכה"א מי יתן כל עם ה' נביאים. כל מי שנתקוטט עם אדם והגיד עליו מה שלא הגיד מעולם אל תאמן לו. כללו של דבר אל כל דברים אשר ידברו אל תתן לבך אלא עשה עצמך כמאמין ולא תאמין איש מהנה את חברו והוא מטיב לדבר טובות עליו אל תאמן כי שמא בשביל ההנאה על אשר מהנה אותו דבר עליו. וכן אם תשמע אדם שמזכיר את ה' כגון שהוא רוצה לספר מה עשה לו הקב"ה לטובה כך וכך אל תדלג ותכנס לדבריו שמא ישתוק לשמוע דבריו ולא ידבר עוד בדבריו נמצא שהזכיר את ה' בחנם על ידך אבל אם הזכיר לקלל את חברו מצוה להפסיקו שלא יבא לידי חטא:

חידושים לפרשה

"ויראו כל העדה כי גוע אהרן, ויכבו את אהרן שלשים יום כל בית ישראל." (במדבר כ, כט)

פירש"י: "ויראו כל העדה" וגו' - כְּשֶׁרָאוּ מִשָּׁה וְאֶלְעָזָר יוֹרְדִים, וְאֶהֱרֹן לֹא יָרַד, אָמְרוּ: הֵיכָן הוּא אֶהֱרֹן? אָמַר לָהֶם: מֵת. אָמְרוּ: אֶפְשֶׁר מִי שְׁעִמְדָּה פִּנְגֵד הַמֶּלֶאךָ וְעִצְרָה אֶת הַמַּגֵּפָה, יִשְׁלַט בּוֹ מֶלֶאךָ הַמָּוֶת? מִיָּד בִּקֵּשׁ מִשָּׁה רַחֲמִים, וְהָרְאוּהוּ מֶלֶאכִי הַשֶּׁרֶת לָהֶם מוֹטֵל בְּמִטָּה, רָאוּ וְהֶאֱמִינוּ (תנחומא יז, ספרי וילך). עכ"ל. (ועיין גם בפרקי דר"א פרק יז). הרי שראו כי גוע, על ידי שראו את המטה. ונ"ל בס"ד שזה נרמז בפסוק: "ויראו כל העדה כי גוע" - ר"ת בגי' מטה. וכיצד ראו את מטת אהרן? הלא היתה על ההר בתוך המערה! אלא יש לומר, מטת אהרן עומדת באויר העולם, ומעיין מה שהראה להם השטן את מטתו של משה באויר, להחטיאם במעשה העגל. זה נרמז במה שכתוב: "ויראו כל העדה", ולא כתב "ותרא כל העדה" (כמו שכתוב בלשון יחיד לעיל בפרשת שלח לך: "ותשא כל העדה"), כי מלת "יראו" אותיות "אוייר", דהיינו שראו מטתו באויר. {תורת מאיר | הרב מאיר מושיאשווילי שליט"א}

זאת חקת התורה אשר צוה ה' לאמר (יט, ב)

ארו"ל, אמר הקב"ה חוקה חקתי גזרה גזרתי אי אתה רשאי להרהר אחריה. וצריך להבין, למה נקוט לשון הרהור, והול"ל לטעון עליה או להקשות עליה. ונ"ל בס"ד, כי מציינו שהתורה כולל ג' מיני מצות, שהם: ה-א', אותם שנקראים בשם חוקים, שאין להם טעם ואין השכל מחייב אותם, כמו כלאים, ובשר בחלב, ופרה אדומה וכיוצא. וה-ב', הם הנקראים בשם מצוות, שאין השכל מחייב [אותם] אך יש להם טעם, כמו סוכה, ואכילת מצה וכיוצא. וה-ג', הם הנקראים משפטים, שיש להם טעם וגם השכל מחייב אותם, כמו שביעת שקר, ולא תגזול, ולא תרצח, ולא תנאף, וכבוד אב ואם וכיוצא. והנה החוקים שהם סתומים שאין להם טעם יתייחסו לקדקד של האדם, שבתוכו המוח שהוא סתום, כמ"ש 'מוחא סתימאה', כן אלו סתומים הם. ומין הנקראים בשם מצוות, דאין השכל מחייב אותם אך נפרשו ונגלה טעם שלהם, יתייחסו לאוזן, שבה שומע האדם טעמים למצוות, כלומר אע"פ שאין אלו שכלך מחייב אותם, מ"מ הטה אוזןך ושמע הטעם שלהם. ומין הנקראים בשם משפטים יתייחסו לעינים, כלומר אין אתה צריך להטות אוזניך לשמוע טעם בעבורם, אלא הם וטעמם אתה רואה בעיניך כי טעמם בצידם הוא, שעיניך תחזינה שאתה חייב לקיימם בשביל הטעם שלהם, שאתה רואה טעמם בעיניך, ואין אתה צריך לשאול עליו מאחרים, דהא ודאי כל אדם רואה בעיניו איך הוא חייב בלא תרצח, ובלא תנאף, ובלא תגנוב, ובלא תשא, ובכבוד את אביך וכיוצא באלו. ונמצא לפ"ז החוקים יתייחסו לקדקד שהוא סתום, כן הם סתומים ואין אחד יודע להם טעם, ובפרט חק זה של פרה אדומה הוא סתום וחתום יותר, כי מלבד הפלא שיתפלא האדם איך יהיה אפר מטהר את הטמא, עוד יתפלא יותר איך יהיה נטמא העוסק בה. ולכן ארו"ל שהשטן הוא יצה"ר ואומות העולם מונין את ישראל במצוה זו ואומרים להם מה מצוה היא זו ומה טעם יש בה, דהיינו מה מצוה היא זו שיש בה שני הפכים שתטהר את הטמא ותטמא את הטהור. ועוד שנית, מה טעם יש בה מעיקרא שתהיה מטהרת את הטמא. וכיון שמצוה זו תתייחס לקדקד, ואומרים תחלה לאדם דקדק בהלכות מצוה, כי קדקד בהפוך 'אתוואן דקדק', כלומר תחלה אומרים לאיש ישראל דקדק במצוה ותראה הלכותיה שהם הפכיים, מטהרת הטמא ומטמאה את הטהור, ואח"כ אומרים לו הרהר, דאחר אותיות דקדק יש אותיות "הרהר", כלומר אומרים לו עתה תהרהר אחר מצוה לטעות עליה ולומר מה טעם יש בה לטהר את הטמא, ומה טעם יש בה לטמא את הטהור. ולו"א על דקדק אין אני מונע אותך, אלא אני נותן לך רשות ואומר לך דקדק בהלכותיה, אבל על מה שאומרים לך אח"כ הרהר, אין אני נותן לך רשות, אלא אומר לך אל תהרהר אחריה, דאע"פ שנתתי לך רשות לדקדק בה, הנה אם לא יכולת למצוא לה טעם בהלכותיה, אין אתה רשאי להרהר אחריה.

{ברכת הרי"ח | לרבנו יוסף חיים זיע"א}

נצור לשונך מרע

הלכות רכילות | כלל ט

בכלל זה בארו ענינים, שאין בהם משום אסור רכילות, אם ישלמו הפרטים הנצרכים לזה, ובו טו סעיפים.

הנה לעיל בהלכות אסורי לשון הרע בכלל י' בארנו, באיזה אופן מותר לספור לשון הרע, אם אהד התנהג שלא פשויה בענינים, דבין אדם לחברו, והמספר הזה מכוון רק לתועלת, עין שם. ועתה בכלל זה נבאר, באיזה אופן מותר להיות רכיל לכתחלה, אם המספר הזה מכוון בספורו לסלק הנזקין, ומה אבקש, שלא אפשל בדבר הלכה.

סעיה א

אם אהד רואה, שחברו רוצה להשתתף באיזה דבר עם אהד, והוא משער, שבדאי יסבב לו על ידי זה ענין רע, צריך להגיד לו כדי להצילו מן הענין הרע ההוא, או צריך לזה חמשה פרטים שאבארם בסמוך.

צריך להגיד לו. וכדי שלא יהיה דבר זה לפלא בעיני הקורא, על שאני מיקל כל כך ומצריך לילך ולהגיד, אני מוכרח להאריך קצת בענין זה.

[המשך בשבוע הבא..]

הצטרפו אלינו ותמכו בהגדלת הצדקה והחסד למשפחות

עמותת "בצדקה תמונני" שמה לה למטרה לספק ולדאוג לצרכיהם של משפחות מעוטי יכולת פלכלית ע"י מתן סיוע פלפלי רחב היקף. העמותה פועלת ללא מטרת רווח כלל!

- חלוקת סלי מזון שבועיים

- מתן מענה לחוסרים ביתיים בסיסיים

- חלוקת סלי לידה ליוולדת ולתנווק

- ועוד פעילויות ותמיכה בחגים ומועדים

לתרומות:

בנק לאומי (10) | סניף 858 | מס' חשבון 06555085 | מס' עמותה 580643104

קוד מוסד להרשאה בחשבון הבנק 21965

ניתן לתרום גם דרך "גדרים פלוס" ובאשראי בטלפון ובאתר

דרכי התקשרות לקבלת והפצת העלון:

alon@gamah.org - אימייל לכל מטרה

אתר הגמ"ח - WWW.GAMAH.ORG

054-4785404 | 054-6091685

בצדקה תמונני
גמ"ח סיוע חינוכי וסיוע נדווקים

חיוזק אמונה וביטחון

שירת המידות

ידוע שאדם מורכב מארבעה יסודות; אש, רוח, מים, עפר מהם נובעות כל המידות הרעות המוטבעות בנפש האדם, כדברי הגאון הקדוש ר' חיים ויטאל (שערי קדושה חלק א' שער ב').

אש, יסוד האש ממנו נמשכת הגאווה הנקראת גסות רוח ובכללה הכעס כי מפני הגאווה נתכעס האדם שאין עושים רצונו ונכלל בזה הקפדנות בליבו, אילולא הגאווה לא היה מקפיד בליבו, ובקשת השררה והכבוד להתגאות על הבריות והשנאה לזולתו על היותו גדול ממנו, כל זה מוטבע ביסוד האש.

הרוח, יסוד הרוח ממנו נמשך דיבור הנקרא: 'שיחה בטלה' והן; לדבר חנף ושקרים ולשון הרע ולגלות את השבחים שלו לבריות ולהתגדל בפניהם, וזה מי שיש בו יסוד הרוח.

יסוד המים, ממנו התאוות לתענוגים, והתולדות הם שתיים; החמדה, לגזול ממון חברו, וכל אשר לו להתענג בהם, והקנאה כי יקנא בחברו אשר יש לו ממון רב וכיוצא בזה.

יסוד העפר, ממנו מידת העצבות וכל הפרטים והתולדות אחת, והיא העצלות לקיים תורה ומצוות מפני עצבותו על השגת קנייני הברי העוה"ז.

אלה ארבע יסודות שהאדם מורכב מהם, ומהם נובעות כל המידות הרעות שמוטבעות בנפש האדם. וכל אדם מורכב בצורה שונה; יש אחד יש לו שמונים אחוז (80%) אש והמשה אחוז (5%) מים, ועוד ככה, בקיצור מעורב, אבל כל אחד יש בו... יש אחד המיוזג שלו שווה, יש אחד קיצוני וכו'. לפי זה האופי של האדם, אז זאת אומרת כל אדם צריך לדעת: שהוא נברא במידות מוטבעות בו.

הרמב"ם אומר: שיש גם מידות שאדם נוטה אליהם בטבעו, אבל הם לא מוטבעות עדין, הוא נוטה, יש לו נטיה אליהם והוא יכול כמובן להגיע אליהם. נגיד אחד לומד תורה - לומד תורה, אבל מגיע לחלישות ופלאות רואים שיש לו נטיה למסחר והוא שואף למסחר ולא חוזר יותר לתורה, אז היה לו את הנטיה אבל כל זמן שהוא למד תורה ולא היה לו בעיות אז הוא למד תורה ולא ידע אפילו שיש לו משיכה למסחר, ואחרי זה התברר שיש בו את הדבר.

יש מידות שאדם רוכש וטבעים שאדם רוכש מהחברה, בהמשך חייו, זה תלוי באיזה חברה הוא נמצא, הוא ילך אצל צדיקים - יחכם: "הולך את חכמים יחכם ורעה קטילים ירוע" (משלי יג כ).

אז קודם כל צריך לדעת בכל אדם שיש בו ארבע יסודות, חייב שיהיה בו את כל המינים האלה, אבל

במינונים שונים... כשאדם משנה את טבעו והרגלו, כמובן את הטבעים הלא טובים או משתמש בהם רק כטובים, הרי הוא זוכה לתואר: "עבד ללקים" כמו שביאר האגרא דכלה' במעשהו של פנחס: בטבעו הוא היה איש חסד ובראותו נבלה שנעשתה בישראל, שבר את טבעו והרגלו והשתמש במידה הפוכה, מידת הגבורה והקנאות ועל כך דיקו חכמים ואמרו: 'בדין הוא שיטול שכרו!' בדין - בגלל שהוא שינה את טבעו מחסד לדין, אז זכותו שהוא הפך את טבעו לדין, אז בדין הוא שיטול שכרו. אבל אם הוא היה עושה פעולה שהיא טבועה בו, לא מגיע לו שכר, אבל אם הוא שינה את טבעו, הוא עשה פעולה הפוכה ממהותו, מאופיו - אז מגיע לו שכר על שינוי כמו: 'כל המעביר על מידותיו - מעבירין לו על כל פשעיו'.

בדברי קודשו כותב האגרא דכלה' בזה הלשון: 'דהנה אין תמה בעשותו מצווה שהיא אינה נגד טבעו, אבל בעשות האדם דבר שהוא מתנגד לטבעו בעבור אהבת הבורא, לזה קוראים לו: 'עבד ללקים' זה הפרוש שאמרו חז"ל (חגיגה ט): 'וְשִׁבְתָם וְיָרְאִיתָם בְּיַד צִדִּיק לְרִשְׁעֵי בְּיַד עֶבֶד לְלִקְיָם לְאִשְׁרֵי לֹא עֲבָדוּ' (מלאכי ג יח) - 'אינו דומה השונה פרקו מאה (100) פעמים לשונה פרקו מאה פעמים ואחד (101) ופרש בעל התניא (פרק טו): 'היות שכל לימודם היה ללמוד כל פרק מאה פעמים! כולם היו לומדים מאה פעמים כך היה לימודם, על כן שב הענין להם להרגל טבעי ולא נקרא עדין עבד ללקים בזה, מה שאין כן האחת היתרה שהיא כבר לא כטבע לזה יקרא עבד ללקים. בקיצור, מי שמשבר את הרגלו ואת טבעו לכבוד השי"ת בזה הוא נקרא: עבד ללקים'.

ולא זו בלבד אלא אדם ששיבר טבעיו ומידותיו נקרא: 'צדיק גמור!' ואילו חברו שהורתו ולדתו בקדושה עם תכונות טובות ומשובחות, נקרא: 'צדיק שאינו גמור' כמו שלמדנו בענין של ר' אליעזר ור' עקיבא; שר' עקיבא - נענה בתפלתו ור' אליעזר - לא.

ושאלו, ריננו שמה התלמידים והחכמים: 'מה, התלמיד יותר גדול מרבו?!' יצאה בת קול ואמרה: 'לא, אלא זה מעביר על מידותיו וזה לא מעביר על מידותיו, שאלנו: אפשר שר' אליעזר לא מעביר על מידותיו? יש תלמיד חכם שלא מעביר על מידותיו? באמת, תלמידים כאלה גדולי עולם!

לא, הוא נולד עם טבעים טובים ר' אליעזר, הוא לא צריך היה להעביר על מידותיו, זה היה הטבע שלו, כך הוא הורגל, אבל ר' עקיבא שינה את טבעו, בהתחלה היה רוצה לנשוק נשיכת חמור ת"ח אח"כ לימד עליהם זכות ואמר: "את ה' ללקיך תינא" (דברים י כ)

מתוך הרצאתו של כבוד הרב אמנון יצחק שליט"א
בבית מדרש קהילות פז, בני ברק
בתאריך 12.06.2022
לשמיעת שיעורים והרצאות חייגו
(גם מטלפון כשר) 02-3724787

refaelyhu@gmail.com ניתן להשיג 'קובץ מלוזט בבעיות השעה בעניני כשרות' בטלפון 0549543484 כולל דיסק מתנה מצורף או בחינם במייל

להצלחה בעסקים
בן ציון בן הנה
לעילוי נשמת
אליס בת פרלה

לזיווג הגון מהרה
אבנר מואיז בן משה
שלימי בן רינה
אבנר מואיז בן משה

לעילוי נשמת
קידנו ברק בן זייתה,
יעקב בן עזיזה
דוד בן רבקה

לעילוי נשמת
זייתה בת סהלה
שולה בת הנה
חנה בת רומיה ע"ה

לעילוי נשמת
ציון בן יהודה
אבנר בן יהודה
אפרים בן שושנה

להצלחה למוסדות
'לדעת חכמה ומוסר'

לרפואה שלמה מהרה
מינה בת סימה
יוחאי בן סילביה שרון
רינה בת איבון

לרפואה שלמה מהרה
אלישע בן שרה
תמר בת שלמה
יסמין בת אביגיל